

Fra Baglinjen

Lean – den falske mirakelkur

Man kan snart ikke undgå at støde på en institution, organisation eller virksomhed, som ikke har haft et lean-forløb. Målet for lean er at effektivisere arbejdet, minimere virksomheders spild og optimere arbejds-gangene.

De mange lean-konsulenter har fået overbevist sagesløse ledere i det private og det offentlige om Leans fortræffeligheder. Lederne hopper gladelig med på den nyeste trend – ofte uden at have taget kritisk stilling til sagen. Som en hjælp kommer her tre kritikpunkter af lean:

1. Forældet menneskesyn

Lean tager udgangspunkt i den amerikanske ingeniør Frederik Taylors menneskesyn. Taylor analyserede i starten af 1900-tallet, hvordan de dygtigste arbejdere udførte deres metier. Ideen var, at arbejdsgangene kunne standardiseres, så man kunne få det optimale udbytte.

Det var dengang. I dag lever vi i en globaliseret verden med hurtigt skiftende informationsstrømme og retningslinjer – her kan standarder og fastlåste rammer ikke bruges til meget. Inden for psykologien forlod man den tayloristiske tankegang, da man fandt ud af, at mennesket trods alt er mere end en dum maskine.

2. Essentialistisk udgangspunkt

For at trimme organisationen er Leans filosofi, at man skal skære alt spild væk. Spildet er at finde hos medarbejderne: Måske organiserer de sig ikke optimalt, måske bruger de for lang tid på specifikke

arbejdsopgaver, måske bruger de ikke tiden hensigtsmæssigt osv.

Men Lean formår ikke at gøre klart, hvad "spild" egentlig er. Er det spild, hvis jeg taler fem minutter med min kollega på gangen? Ifølge Lean vil det umiddelbart være spild, da det ikke er noget, der tilfører arbejdsprocessen eller produktet værdi. Omvendt kunne man jo sige, at personlige samtaler er noget, der styrker det personlige engagement på arbejdspladsen, så på lang sigt kunne denne lille samtale var værdifuld i det store perspektiv. Den manglende evne til at definere spild gør Lean til en mekanisk og utroværdig teori.

3. Nulfejlskultur

Det tredje kritikpunkt er, at Lean tilskynder en nulfejlskultur. Lean går ud på at lave detaljerede målinger af tidsforbrug i arbejdsgange: Man skal overlade mindst muligt til tilfældighederne. Det er dog en rigtig dårlig ide i en verden, der forandrer sig med lynets hast, og som netop er kendetegnet ved, at der ikke findes andet end tilfældige, provisoriske sandheder, som gælder i stadig kortere tidsperioder.

Dygtige medarbejdere er netop dem, der forstår at gribe tilfældighederne, gøre det uventede og bryde vanetænkningen. Vi skal have arbejdspladser, der ikke er bange for at træde ved siden af, og gerne vil tænke selv. Vi skal ikke have kontrolskemaer til hver eneste arbejdsopgave. Vi skal ikke have ensrettede og standardiserede arbejdsgange, hvor alt er rettet ind efter en økonomisk diskurs.

Vær kritisk!

"Med LEAN får du både bedre bundlinjer, en øget produktion, glade og kreative medarbejdere – alt sammen med færre ressourcer."

Det hører man ofte fra dogmatiske Lean- fortalere. Med lidt sund fornuft og en kritisk indstilling kan man sige selv sig, at det ikke kan lade sig gøre. Den tyske filosof Kant formulerede Oplysningstidens mantra: Vov at vide! Ligeledes kunne man i forbindelse med Lean kreere et lignende mantra der lyder: Vov at være kritisk!

Christoffer Boserup Skov

Cand.mag.
cbskov@yahoo.dk